

# Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Öğrencilerinin Mersin Resim ve Heykel Müzesi'ndeki Sanat Deneyimi Üzerine Bir Çalışma

Candan ÜLKÜ

*Özet* – Bu çalışmada, ilköğretim okullarında öğretmenlik yapmak üzere eğitim gören öğretmen adaylarının eğitim-öğretim programlarında yer alan Sanata Giriş dersi kapsamında Mersin Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde yaptıkları sanat eseri inceleme deneyimi konu edinilecektir. Araştırmaya 3. sınıfa devam eden 19 kız, 48 erkek, toplam 67 öğrenci; 4. sınıfa devam eden 66 kız, 6 erkek, toplam 72 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılanların ilgili ankette eser türüne göre seçimleri şöyle olmuştur: 3. sınıfa devam eden toplam 61 öğrenci resim, 6 öğrenci ise heykel; 4. sınıfa devam eden toplam 58 öğrenci resim, 9 öğrenci heykel ve 5 öğrenci özgün baskı resim. İlköğretim bölümü öğrencilerinin bu makaleye konu olan deneyimi, öğrencilerin kendilerini tanıyacakları ve doğru olarak ifade edecekleri sanat dersinin faydası için bir örnek olarak gösterilebilir. Öğrencilerin sanat eserlerine duygularıyla yaklaştıkları izlenmektedir. Bu tür bir yaklaşım Erinç'e (1968) göre, "psikolojik eleştiri" içinde yer almaktadır. Eser incelemenin, aynı zamanda kişinin kendisini de incelemesi anlamına geldiğini bu araştırma bir kez daha algılatmaktadır.

*Anahtar kelimeler:* c

*Abstract* – *A Study on the Experience of Primary Education Department Pre-service Teacher's Analysis of Artwork in Mersin State Art Museum* – The purpose of this study is to examine the experience of pre-service teacher's analysis of artwork in Mersin State Art Museum in the scope of "Introduction to Arts" class placed in the curriculum. In this research, the subject of the experience of the examination of artwork conducted in the Mersin State Portrait and Sculpture Museum in the concept of Introduction to Art lesson which takes place in the education programs of the prospective teachers who are studying to practice the teaching occupation in the elementary schools is going to be treated. 19 female, 48 male, total of 67 students who are continuing their 3<sup>rd</sup> year in education; 66 female, 6 male, total of 72 students who are continuing their 4<sup>th</sup> year in education participated in the research. Research participants' selections according to artwork type concerning the survey have been as follow: 61 students who are continuing their 3<sup>rd</sup> year in education selected portrait and 6 students on the other hand selected sculpture; 58 students who are continuing their 4<sup>th</sup> year in education selected portrait, 9 students selected sculpture and 5 students on the other hand selected the authentic lithograph. The experience of the elementary school department students which was treated in this article can be pointed out as an example for the benefits of the art lesson in which the students are going to recognize and express themselves correctly. Students' approach to the artwork with their feelings is being monitored. This type of approach according to Erinç (1968) takes place in the "psychological criticism". In this research, it is once more perceived that examination of an artwork comes to mean examination of one's own self at the same time.

*Key words:* Mersin State Art Museum, art criticism.

---

Candan Ülkü, Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi; <candan.ulku@gmail.com>.

*Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, Haziran 2009, ss. 17-27.

*Mersin University Journal of the Faculty of Education*, Vol. 5, Issue 1, June 2009, pp. 17-27.

## Giriş

Özsoy'a göre müzeler ve sanat galerileri yaşanan kültürel hayatla ve eğitimle ilgili işlevleriyle örgün ve yaygın eğitimin ilgi alanına girer (2003).

Eğitim kurumlarımızda her düzeyde verilen eğitim dikkate alındığında ders öğretim programlarının, türleri artarak çoğalan müzelerden ve galerilerden yararlanmaya yönelik bölümleri ya içermediği ya da çok az içerdiği görülür. Fen bilgisinde olsun, sosyal ve tarih derslerinde olsun yararlanılabilecek yurt sathına yayılmış müzeler ve ören yerleri bulunmaktadır. Sanat (resim) eğitimi için ise özellikle büyük kentlerdeki sanat müzelerinin ve galerinin yanı sıra, küçük yerleşim birimlerinde ya da onlara yakın illerde müzeler ve ören yerleri vardır (Özsoy, 2003).

“Sanat eleştirisi” denildiğinde yazarların farklı şeyler anladıkları görülmektedir. Kırıçoğlu ve Stokrocki'ye göre, sanat araştırması ve sanata karşı duyarlı tepki verme süreci anlaşılır (1997). Boydaş'a göre ise, eserden anlam çıkartma ve sanat yapısından haz alma süreci kastedilmektedir (2004).

Sanat denildiğinde, sanatçı, sanat eseri ve izleyici parametreleri olan bir alan kastedilmektedir. İzleyicinin donanımlı ve deneyimli olması sanatın yaygınlaşmasına, sanat eserinin ve sanatçının kabulüne yol açacaktır. İzleyicinin karşısında bu eserden alacağı haz, onu tanımaya ve kendi deneyimleriyle bütünleştirmesinden geçmektedir. Sanat eserini tanımak için pek çok yol ve yöntem önerildiği görülmektedir. Eğer amaç, sadece sanat eserini tanımaya yönelikse burada, “beş N, bir K” ilkesinin faydalı olacağı belirtilmelidir. Zira, diğer tüm tanıma yönelik sorular bu ilkenin çevresinde gerçekleşmektedir. Yapılan bu işlemin kişiye kazandıracağı en önemli kazanım hiç kuşkusuz “doğru bir bakış”tır. Bu deneyimin sadece yetişkinlerde sonuç vereceği düşüncesi, doğru değildir. Bugün sanat eğitimi, okul öncesinden başlayarak verilmektedir ve bu eğitimin en önemli parçası hiç kuşkusuz sanat eseriyle iletişime girmekten geçmektedir. Okul öncesinde bulunan öğrencilere yönelik, sanat müzelerindeki sanatın ve sanat eserlerinin tanıtımına yönelik etkinlikler giderek daha çok ilgi çekmektedir.

İlk kademe eğitim kurumlarında okuyan öğrencilerin sanat eserlerini tanınması (Boydaş'ın verdiği tanım doğrultusunda “sanat eleştirisi”) ve ondan sağlayacağı yararlar şöyle belirtilebilir:

- Sanat uygulaması işlemine yaklaştırmak,
- Görsel duyuların yazılı anlatımını geliştirmek,
- Bilgi ve tecrübeyi arttırmak,
- Birleştirici ve etkili işlevleri hızlandırmak,
- Farkına varma davranışı kazandırmak (Tuna 2007, s. 127).

Görüleceği gibi sanat eğitiminden veya sanat eleştirisinden sağlanacak yararlar göz önüne alınarak yaygın bir şekilde uygulaması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. özellikle ilk kademe ilk basamak eğitim kurumlarında, özel alan öğretmenleri, yoksa sınıf öğretmenlerinin de gerçekleştirebilecekleri etkinlikler arasında yer alabilir.

Bu çalışmada, Sanat Eseri Gözlem Formu uygulanan İlköğretim Bölümü öğrencilerinin sanat eseri inceleyerek sanat eleştirisinden haberdar olmaları amaçlanmıştır. Bunun yanında, böyle bir deneyimden elde edecekleri kazanımı, öğretmen olduklarında öğrencilerine aktaracakları öngörülmüştür.

Sanat eleştirisi yapmayı öğretmek için, çok farklı yöntemler bulunmaktadır. Feldman'ın ortaya koyduğu ve Mittler'in "bakmayı öğrenmek / öğrenmek için bakmak" diye bir dizi soru geliştirdiği eleştiri yöntemi, yeni başlayanlar için önerilen bir yöntemdir (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997, s. 119). Sanat eserinin daha iyi anlaşılabilmesi için, önerilen bu yöntem, dört basamaktan oluşmaktadır. Bu basamaklar şunlardır: (1) Betimleme, (2) Çözümleme, (3) Yorumlama, (4) Yargılama (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997, ss. 120-122).

Kırıçoğlu'na göre (2002, s. 130) bu tür eleştiri çalışmalarına "sanat eseri inceleme" denilmelidir. Hatta, bir sanat yapıtına bakmak, ondan tat almak, yapıttaki değerleri görmek, eleştiriye göre daha az uzmanlık ve bilimsellik istemektedir (Kırıçoğlu, 2002, s.130)

Mersin Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde sürdürülen bu deneyimin, öğrencilerin sanat eseri inceleme konusundaki mevcut durumlarını ortaya koyması ve bu konuda daha sonraki çalışmalara önyak olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmannın amacına yönelik olarak, aşağıdaki soruların cevaplanmasına çalışılmıştır:

1. Öğrenciler, Mersin Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde sergilenmekte olan hangi eserleri seçmişlerdir?
2. Öğrenciler hangi eserleri seçmişlerdir?
3. Öğrenciler sanat eserine hangi adı uygun görmektedir?
4. Öğrencilerin en beğendiği eser ve sanatçı kimdir? Cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
5. Öğrenciler bu deneyimi nasıl değerlendirmektedir?

Şener'e (2008) göre, "Güzel Sanatlar Müzeleri"nin ülkemizdeki gelişme süreci ilgi çekicidir. Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı olan resim ve heykel müzelerimizin ilki, 1937 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün emri ile Dolmabahçe Sarayı Velihaht Dairesi'nde hizmete girmiştir. Cumhuriyet'in ilk on yılı kapsamında gerçekleşen bu girişimin daha sonraki halkaları ise, 1990'li yıllarda eklenmeye başlar. Bugün Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün kuruluşu olarak çalışan –İstanbul Resim ve Heykel Müzesi dışında– altı adet Resim ve Heykel Müzesi Müdürlüğü bulunmaktadır: Ankara Resim ve Heykel Müzesi (1980), İzmir Resim ve Heykel Müzesi (1973), Erzurum Resim ve Heykel Müzesi, Şanlıurfa Devlet Resim ve Heykel Müzesi, Mersin Devlet Resim ve Heykel Müzesi (2002) ve Aydın Devlet Resim ve Heykel Müzesi (1983) (Şener, 2008). Ülkemizde Devlet Resim ve Heykel Müzelerinin yanı sıra özel resim müzeleri de son yıllarda açılmaya başlanmıştır.

Mersin'deki Sanat Sokağı'nda yer alan ve "Gülнар Oteli" olarak bilinen yapının üç yıl süren restorasyonunun tamamlanmasından sonra, Mersin Devlet Resim ve Heykel

Müzesi 5 Nisan 2002 tarihinde burada açılır. Daha önceki yıllarda şehirde farklı mekânlarda Güzel Sanatlar Galerisi olarak hizmet veren kurum artık hem müze, hem de galeri olarak hizmet vermeye başlar. 40 kadar resim ve özgün baskı resim ile 10 heykel Müze koleksiyonlarında yer alır.

Üç katlı Gülnar Oteli'nin giriş katında Güzel Sanatlar Galerisi yer almaktadır. Bugün müze olarak kullanılan üst kat, sofasındaki ahşap tavan bezemeleriyle dikkati çekmektedir (Ülkü ve Tanyol, 2004, s. 111). Üçüncü kat idari bürolara ayrılmıştır.

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında öğretmenlik yapmak üzere eğitim gören öğretmen adaylarının eğitim-öğretim programlarında yer alan Sanata Giriş dersi kapsamında Mersin Resim ve Heykel Müzesi'nde yaptıkları sanat eseri inceleme etkinlikleri ve tecrübeleri konu edinilecektir.

## Yöntem

### *Araştırmaya Katılan Bireyler*

Araştırma grubunu, 2006–2007 eğitim–öğretim yılında, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü birinci ve ikinci öğretimin 3. ve 4. sınıflarında okuyan ve Sanata Giriş dersini alan 139 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıflarına ve cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir. Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırmaya 3. sınıfa devam eden toplam 19 kız (% 13,67), 48 erkek (% 34,53) toplam 67 öğrenci; 4. sınıfa devam eden toplam 66 kız (% 47,48), 6 erkek (% 4,32) toplam 72 öğrenci katılmıştır.

**Tablo 1:** Öğrencilerin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre N ve Yüzdeler Değerleri

Sınıflar	Cinsiyet	N	%
3. sınıf	Kız	19	13,67
	Erkek	48	34,53
4. sınıf	Kız	66	47,48
	Erkek	6	4,32
<b>Toplam</b>		139	100,00

### *Veri Toplama Aracı*

*Sanat Eseri Gözlem Formu.* Bu ankette öğrencilerin kayıtlı oldukları anabilim dalı ve cinsiyet bilgileriyle birlikte, sanat eseri ile ilgili görüş ve düşüncelerini ortaya koymalarına yönelik sorular yer almaktadır. Bu form, Şahin'in (2007) İnternet sitesinden alınmış ve onun verdiği izinle uygulanmıştır. Formun nasıl geliştirildiğine

dair bir bilgi İnternet sayfasında bulunmamaktadır. Ancak Vedat Özsoy'un (2003) makalesinden yararlanıldığı anlaşılmaktadır.

Bir örneği çalışmanın sonunda yer alan Sanat Eseri Gözlem Formu'nda yer alan sanat eseri ve sanatçı konularını kapsayan sorular dört grupta toplanmıştır. Anketin birinci bölümü "tanımlama" başlığını taşımaktadır. Bu bölümde, sanatçının adı, eserin adı ve tarihi, seçilen eserin türü (resim, heykel, özgün baskı vd.) ve eserde ne görüldüğü sorulmaktadır. Bu bölüm ile ilgili seçimler eser türüne göre Tablo 2'de gösterilmektedir.

**Tablo 2: Öğrencilerin Seçtikleri Eser ve Sınıflarına Göre N ve Yüzdeler Değerleri**

Eserin türü	Sınıflar	N	%
Resim	3. Sınıf	61	43,88
	4. Sınıf	58	41,73
Heykel	3. Sınıf	6	4,32
	4. Sınıf	9	6,47
Özgün baskı resim	3. Sınıf	0	0,00
	4. Sınıf	5	3,60
<b>Toplam</b>		139	100,00

Tablo 2'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılanların ilgili ankete eser türüne göre seçimleri şöyle olmuştur: 3. sınıfa devam eden toplam 61 öğrenci (% 43,88) resim, 6 öğrenci ise heykel (% 4,32); 4. sınıfa devam eden toplam 58 öğrenci (% 41,73) resim, 9 öğrenci (% 6,47) heykel ve 5 öğrenci (% 3,60) özgün baskı resim. Bu sonuçlara göre en fazla resim, en az ise baskı resim öğrenciler tarafından tercih edilmiştir.

## Bulgular

Öğrencilerin seçtikleri sanatçı ve eseriyle ilgili bulgular Tablo 3'te gösterilmektedir.

Resim türünde üç, heykel türünde bir ve özgün baskı resim dalında bir sanatçı listelenmiştir. Gözlem formunun bu bölümünde seçilen sanatçı ve eseri incelendiğinde, resim alanını toplam 119 öğrencinin seçtiği görülmektedir. Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğrencilerin 25'i (% 21,00) Kayhan Keskinok'un "Karadeniz'de Düşün" adlı eserini seçmişken, 17'si (%14,58) Turgut Zaim'in "Ürgüplü Yörükler" adlı eserini ve dokuzu (% 7,56) Devrim Erbil'in "Bahar Ağacı" adlı eserini beğenmektedir.

Heykel alanında 7 öğrenci (% 46,66) Hasan Fuat Sarı'nın "İsimsiz" adlı eserini; özgün baskı resim alanında ise üç öğrenci (% 100) Mürşide İçmeli'nin "Dünya'da Yanan Ateş" adlı eserini seçmiştir.

**Tablo 3: Öğrencilerin Seçtikleri Sanatçılar ve Eserleri ve Yüzdeler Değerleri**

Sanatçı ve Eser Adı	Türü	Kız	Erkek	Toplam	Alan Top.	%
Kayhan Keskinok <i>Karadeniz'de Düğün</i>	Resim	13 (%52)	12 (%48)	25 (%100)		21
Turgut Zaim <i>Ürgüplü Yörükler</i>	Resim	12 (%71)	5 (%29)	17 (%100)	119	14
Devrim Erbil <i>Bahar Ağacı</i>	Resim	7 (%78)	2 (%22)	9 (%100)		8
Hasan Fuat Sarı <i>İsimsiz</i>	Heykel	4 (%57)	3 (% 43)	7 (%100)	15	47
Mürşide İcmeli <i>Dünyada Yanan Ateş</i>	Özgün Baskı Resim	3 (%100)	-	3 (%100)	3	60

Sanat Eseri Gözlem Formu'nun ikinci bölümü “çözümleme (analiz)” başlığını taşımaktadır. Bu başlık altında sanat eserinin nicel nitelikleri (renk, eserin hangi süreçlerden geçtiği, eserin figüratif mi, yoksa soyut mu olduğu, sanatçının hangi malzemeyi kullandığı gibi) sorgulanmıştır. Form, resim alanı düşünülerek tasarlandığı için heykel alanındaki seçimlerde bu bölümdeki sorulara verilen yanıtlar göz önüne alınmamıştır. Bu durum çalışmanın başında, anketin yeterliliği konusunda öngörülmeleyen bir durum olarak ortaya çıkmıştır. Bu formu dolduran öğrencilerin özgün baskı resim teknikleriyle üretilen resimleri de, resim kategorisinde değerlendirdikleri gözlemlenmiştir.

Formun üçüncü bölümü “yorumlama” ile ilgilidir. Sadece Tablo 3'te yer alan ve eserle ilgili olarak, bu bölümde sorulara verilen yanıtlar şöyledir:

*Eser karşısında neler hissediyorsun?*

Kayhan Keskinok'un “*Karadeniz'de Düğün*” adlı eseri için şu yanıtlar verilmiştir: “Mükemmel bir eser”, “gerginlik”, “düğünde / kendi düğününde olmak”, “mutluluk”, “damadın kendisi olması”, “coşku”. Turgut Zaim'in “*Ürgüplü Yörükler*” adlı eseri için ise, “tanındığı bir yer, köy hayatı”, “doğayla iç içelik”, “orada olmak isteği”, “büyülenme”, vd. belirtilmiştir. Devrim Erbil'in “*Bahar Ağacı*”nın önünde duranlar ise, “insan beyninin karmaşıklığı”, “pozitif duygular”, “heyecan”, “özgürlük, umut”, vd. hissetmişlerdir. Hasan Fuat Sarı'nın “*İsimsiz*” adlı eseri ise izleyende, “ömrünün son basamağındaki insan”, “yaşamın izleri”, “kendini sorgulamayı” hissettirmiştir. Mürşide İcmeli'nin “*Dünya'da Yanan Ateş*” adlı eseriyle ise, “bilinmezliğe ulaşma isteği”ni hissetmişlerdir izleyenler.

Eserlerin önünde durup onunla iletişime geçenlerin nasıl öznel davrandıkları bu ifadelerden anlaşılmaktadır.

*Eserden koku alıyor musun, nasıl bir koku?*

Bu soruda, resimde yer alan nesnelere koku ile çağrışımları (örneğin deniz manzarasından deniz kokusunu alabilme) sorulmuştur. Ancak bu sorunun doğru anlaşılmadığı görüldüğünden, verilen yanıtlar, ya malzeme (boya gibi) ile ilgilidir, ya da cevap verilmemiştir.

*Esere eklemek istediğin veya çıkarmak istediğin bir şey var mı?*

Aslında bu soru esere bir müdahale olarak görülebilir. Ancak burada esas üzerinde durulması gereken konu, bir sanat eserinin ne zaman tamamlandığıdır. Elbette sanatçının görüşü burada önemlidir, ama izleyenler resimde olması gereken başka şeyler konusunda da fikir yürütebilirler. Bu soru yazar tarafından belirlenen bir hikayenin, okur tarafından kendince başka bir sonun uygun görülmesi durumuyla karşılaştırılabilir.

Kayhan Keskinok'un "*Karadeniz'de Düğün*" adlı eseri için şu yanıtlar verilmiştir: "yöresel kıyafetli insanlar, horon tepenler", "gelin arabası", "Karadeniz vurgusu". Turgut Zaim'in "*Ürgüplü Yörükler*" adlı eseri için ise, "tarlada çalışanlar", "peri bacaları", "kaval çalan adam", "minik kuzu", vd. belirtilmiştir. Devrim Erbil'in "*Bahar Ağacı*"nın resmine ise, "kır çiçekleri"nin eklenmesi gerektiği düşüncesi belirtilmiştir. Hasan Fuat Sarı'nın "*İsimsiz*" adlı eseri içinse, "basamaklarda insan", "göz yaşı", "anılarıyla dolu çanta" uygun görülmüştür. Mürşide İçmeli'nin "*Dünya'da Yanan Ateş*" adlı eseri içinse, "güneş" ve "ateş" eklemek istenmiştir.

Her öğrenci farklı görüş belirttiği ve burada anılanların en dikkati çekiciler olduğu özellikle vurgulanmalıdır. Dolayısıyla, görüşler bir tabloda belirtilememiş, N ve frekans değerleri gösterilememiştir.

*Bu esere ne isim koyardın?*

Kayhan Keskinok'un "*Karadeniz'de Düğün*" adlı eserine izleyenler, "Karadeniz'in gelini", "mutluluğa götüren gemi" ve "mutluluğun resmi" diye ad verebileceklerini belirtmişlerdir. Turgut Zaim'in "*Ürgüplü Yörükler*" adlı eseri içinse, "çoban kız", "köylü kadının çilesi", "Yörük gülü" önerilmektedir. Devrim Erbil'in "*Bahar Ağacı*"nın resmine ise, "özgürlük", "mavi ağaç", "pozitif ağaç", "umut iklimi" önerilmiştir. Hasan Fuat Sarı'nın "*İsimsiz*" adlı eseri içinse, "son basamak", "yaşama bakış", "zafer merdiveni" uygun görülmüştür. Mürşide İçmeli'nin "*Dünya'da Yanan Ateş*" adlı eseri içinse, "varoluş".

Sanat Eseri Gözlem Formu'nun dördüncü bölümü "yargılama" başlığını taşımaktadır. Bu başlık altında sanat eserini seçen kişi tarafından neden önemli olduğunun belirtilmesi gereklidir. Seçiciler, dört madde arasından kendisine en yakın bir tanesini işaretleyerek belirtmektedir. Tablo 4'te ayrıntıları sunulmaktadır. Her öğrenci farklı görüşte olduğu ve burada yer verilenlerin en dikkati çekenler olduğu özellikle vurgulanmalıdır. Dolayısıyla, görüşler bir tabloda belirtilememiş, N ve frekans değerleri gösterilememiştir.

*Cilt 5, Sayı 1, Haziran 2009*

**Tablo 4. Öğrencilerin Sanat Eserleri Hakkındaki Yargıları**

Sanatçının ve Eserin Adı	Türü	Yargı				Toplam
		a	b	c	d	
Kayhan Keskinok <i>Karadeniz'de Düğün</i>	Resim	19 (% 76)	3 (% 12)	1 (% 14)	2 (% 8)	25 (% 100)
Turgut Zaim <i>Ürgüplü Yörükler</i>	Resim	5 (% 29)	11 (% 65)	1 (% 6)	-	17 (% 100)
Devrim Erbil <i>Bahar Ağacı</i>	Resim	-	5 (% 56)	3 (% 33)	1 (% 11)	9 (% 100)
Hasan Fuat Sarı <i>İsimsiz</i>	Heykel	1 (% 14)	5 (% 71)	1 (% 14)	-	7 (% 100)
Mürşide İcmeli <i>Dünyada Yanan Ateş</i>	Özgün Baskı	-	3 (% 100)	-	-	3 (% 100)

Sanat Eseri Gözlem Formu'nda beşinci başlık “beğeni”dir ve ilk soruda seçicilere resmi beğenip beğenmediği sorulmaktadır. Ankete katılanların hepsi seçtikleri eseri beğendiklerini belirtmişlerdir. İkinci soru ise, bu deney ve elde ettikleri deneyim hakkında ne düşündükleri ile ilgilidir. Bu soruya yanıtların hemen hepsi anket dolayısıyla ilk kez müzeye gittiklerinin ve anketin kendilerine çok yararlı olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin bu tarz deneyimlerinin artması, onların daha başka eserlere de ilgiyle yaklaşmalarını sağlayacağı görülmektedir.

## Sonuç

Gerek yeni programların incelenmesi (YÖK, 2007; Uysal, 2003) sonrasında, gerekse Mersin Üniversitesi eğitim programlarına yerleştirilen dersler arasında sanatla ilgili başka dersler olup olmadığı incelendiğinde, öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde, sanat eğitime halen yeterli önemin verilmediği gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra, öğretmen adaylarının lisans programlarına kaydoluncaya değin aldıkları sanat derslerinin ve sanatla ilgili yaşantılarının, sanat konusunda oluşturdukları şemalarda belirleyici olduğu ve bu şemaları yenilemenin, düzenlemenin, değiştirmenin mevcut derslerle kolay olmayacağı tahmin edilmektedir (Ülkü ve Özdemir, 2008, s.411).

Sanat eğitiminin amaçlarından biri de, bireyde sanatsal ve estetik davranışları geliştirmektir (Kırışoğlu, 2002). Belirtilen bu davranışları bireyin okul öncesinden başlayan eğitim hayatı boyunca, gerek eğitim kurumlarından, gerekse içinde yaşadığı toplumdaki edinmesi gerekliliği ortadadır. özellikle ilköğretim döneminde kazandırılacak alışkanlıkların ömür boyu sürmesi için öğretmenlere büyük görevler düşmektedir.

Bilgimizi artırmak ve etrafımızdakilerle anlaşabilmek için çocukluğumuzda



okumayı öğreniyoruz. Resimlerden de insanların bildiği, denediği ve yaşadığı şeyler hakkında pek çok şeyler öğrenebiliriz. Bir resmi “okumak”, onu sadece gözle görmek değil, hayal ve düşüncelerle resmin derinliklerine inmek demektir. Bu resimdeki renkleri, biçimleri ve düzeni kavramak anlamına da gelir (Bode-Otto, 1979).

Kurulma amaçlarının başında plastik sanatlar alanındaki somut verilerin bir araya getirilmesi, sergilenmesi ve korunup gelecek kuşaklara aktarılması görevini üstlenen sanat müzelerimizin sayısı oldukça azdır. Özel müzelerin açılmasıyla sanat türlerine özgü (özgün baskı resim gibi) müzelerin açılması da gündeme gelmiştir. Sanatçılar da kendi eserlerini sergileyecekleri, kendi adlarını taşıyan müzeler açmaya başlamışlardır. Sadece tarihsel süreç içinde sanat gelişiminin sergilendiği kadar, günümüz çağdaş sanat ürünlerinin sergilendiği müzeler, konulu sergilere de ev sahipliği yapmaktadır (İstanbul Türk – İslâm Sanatları Müzesi gibi).

Sanat eğitimi, öğrencilerin sadece uygulama alanında bir takım beceriler etmesini değil, aynı zamanda eleştirel düşünme ve yorumlama becerilerini geliştirmenin yanı sıra, topluma estetik beğeni ve estetik algı açısından gelişmiş bireyler yetiştirmeyi de amaçlar. Çok alanlı görsel sanatlar eğitiminin bir bölümünü de eser inceleme oluşturmaktadır. Eser karşısında yapılması önerilen bu tür çalışmalarla sanat üzerinde düşünme ve aynı zamanda dikkatli bir gözlem süreci de gündeme gelmektedir. Erinç’e göre, estetik algı ve buna bağlı olarak gelişen estetik kaygıyı ancak bir estetik obje, yani bir sanat eseri ortaya çıkarır (1995). Bu nedenle öğrencilerin estetik objelerle sıklıkla karşı karşıya bırakılması estetik algı ve kaygılarının gelişimi için önemli etkenlerden biridir.

Jean-Paul Sartre, Giacometti'nin heykelleri için yazdığı bir metinde "ne yapmak istediğini sadece o bilir, biz bilmeyiz; ama öte yandan, ne ortaya koyduğunu biz biliriz, o bilmez" der. Giacometti'nin sanatını bahane ederek söylemişse de, Sartre'ın bu görüşü aslında bir genellemedir. Sanatçı bir eser için yola çıkarken, elbette, kafasından geçenleri karşı taraf (izleyici, sanat tüketicisi) bilemez. Ne var ki, eser bittikten ve karşı tarafla buluştuktan -gösterildikten- sonra işin rengi değişir. "Biten iş" sanatçının ilk yola çıkışında kafasında canlandırdığı şey değildir zaten (Yılmaz 1998).

İlköğretim bölümü öğrencilerinin bu makaleye konu olan deneyimi, öğrencilerin kendilerini tanıyacakları ve doğru olarak ifade edecekleri sanat dersinin faydası için bir örnek olarak gösterilebilir. Öğrencilerin sanat eserlerine duygularıyla yaklaştıkları izlenmektedir. Bu tür bir yaklaşım Erinç’e göre (1968, s. 69), “psikolojik eleştiri” içinde yer almaktadır. Eser incelemenin, aynı zamanda kişinin kendisini de incelemesi anlamına geldiğini bu araştırma bir kez daha algılatmaktadır.

## Kaynakça

Bode, U. ve Otto, G. (1979). Yaratıcılık eğitimi. (çeviren B. Can), <<http://mimoza.marmara.edu.tr/~avni/dersbelgeligi/dersbelgeyazilari/dbon/yaraticilikegitimi.htm>> [indirilme tarihi: 29.02.2008].

- Boydaş, N. (2004). *Sanat eleştirisine giriş*. Ankara: Gündüz Yayıncılık.
- Eriñ, S. (1995). *Resim eleştirisi üzerine*. İstanbul: Hil Yayınları.
- Eriñ, S. (1998). *Sanatın boyutları*. İstanbul: Çınar Yayınları.
- Kırıñoğlu, O.T. (2002). *Sanatta eğitim*. Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Kırıñoğlu, O. ve Stockrocki, N. (1997). *Ortaöğretim sanat öğretimi*. YÖK, Dünya Bankası, MEB Geliştirme Projesi, Ankara.
- Özsoy, V. (2003). İlk ve ortaöğretim sanat (resim) eğitiminde müzelerden ve sanat galerilerinden yararlanma. *Milli Eğitim Dergisi*, 158. <<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/158/ozsoy.htm>> [indirilme tarihi: 10.12.2007].
- Şahin, Ş. (2007). Görsel sanatlar eğitimi. <<http://bilkent.edu.tr/~sukran/ressamlardas%C4%B1.htm>> [indirilme tarihi: 10.12.2007].
- Şener, D. (2008). Çağdaş sanat müzelerine doğru. <[www.sanatzmzesi.hacettepe.edu.tr/dilek.htm](http://www.sanatzmzesi.hacettepe.edu.tr/dilek.htm)> [indirilme tarihi: 29.02.2008].
- Tuna, S. (2007) Estetik algı ve beğeni gelişimi açısından, ilköğretimde sanat eleştirisi öğretimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 121-133.
- Uysal, S. (2003). Sınıf öğretmeni yetiştiren yükseköğretim kurumları ve bu kurumlarda uygulamaya konulan sanat eğitimi ders programları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11(1), 121-130.
- Ülkü, C. ve Özdemir, D. 2008. İlköğretim bölümü öğrencilerinin sanatla ilgili düşünceleri ve sanata ilişkin benlik algıları. 3. *Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Gazi Üniversitesi, Ankara, Gündüz Yayıncılık.
- Ülkü, C. ve Tanyol, T. (2004). Bazı örnekleriyle Mersin evlerinde ahşap tavanlar. *Sanat Tarihi Dergisi*, 13(1), 107-128.
- Yılmaz, M. (1998). Gösterdiğin, gördüğün kadardır. *Cumhuriyet Kitap*, 462 <<http://www.metiskitap.com/Scripts/Catalog/Text.asp?ID=9913&BID=1139>> [indirilme tarihi: 29.02.2008]
- YÖK (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. (Eds. Kavak, Y., Aydın, A., ve Akbaba Altun, S.), Ankara: YÖK

**Ek: Sanat Eseri Gözlem Formu**

---

**SANAT ESERİ GÖZLEM FORMU****1. Tanımlama**

- 1.1. Sanatçının adı
- 1.2. Sanat eserinin adı
- 1.3. Sanat eserinin tarihi
- 1.4. Seçtiğin eser hangi formdadır? (Resim, heykel, seramik, baskı)
- 1.5. Eserde neler görüyorsun?

**2. Çözümleme (Analiz)**

- 2.1. Hangi renkler kullanılmıştır?
- 2.2. Baskın renkler hangileridir?
- 2.3. Hangi süreçlerden geçmiştir? (Tasarlanmış, eskiz çizilmiş, boyanmış, verniklenmiş, çerçevelenmiş vb.)
- 2.4. Seçtiğin eser figüratif mi soyut mu?
- 2.5. Sanatçı hangi malzemeyi kullanmıştır? (Suluboya, yağlıboya, pastel boya, akrilik ...)

**3. Yorumlama**

- 3.1. Eser karşısında neler hissediyorsun?
- 3.2. Eserden koku alıyor musun, nasıl bir koku?
- 3.3. Esere eklemek istediğin veya çıkarmak istediğin bir şey var mı?
- 3.4. Bu esere sen olsaydın ne isim koyardın?

**4. Yargılama (Sence bu eser neden önemli, işaretle)**

- 4.1. Gerçek gibi olduğu için (Yansıtıcılık)
- 4.2. Çok şey anlattığı için (Anlatıcılık)
- 4.3. Bir işe yaradığı için (İşlevsellik)
- 4.4. Eserde güzel biçimler ve renkler olduğu için

**5. Çözümleme (Analiz)**

- 5.1. Resmi beğendin mi?
  - 5.2. Bu deneyim hakkında ne düşünüyorsun?
-